

גליון מס' 244

שבת דברים תשפ"ו

אומשניח

שיחות, דרשות ומאמרים למגידי שיעור ולכל דורש ברבים
לאורו ולזכרו של מרן קדוש ישראל ותפארתו שר התורה זיע"א

ערוך מתוך שיעורי לב ארי - ב"ב

ד"ר מוקדשים לעילוי נשמת מו"ר ר' יפת בן יצחק ז"ל הכ"מ.

עניין של חינוך

חומש דברים

בשעה טובה ומוצלחת בשבת זו מתחילים את חומש החמישי הנקרא משנה תורה, בו משה רבינו ע"ה מבאר את התורה ומסכם את התורה כולה למעט חומש ויקרא. כל הדברים שבספר זה אמרם משה לישראל ב-36 הימים האחרונים לחייו - מיום א' שבט בשנת הארבעים לצאת בני ישראל ממצרים עד ז' באדר. ובדרך רמז התיבה הראשונה בחומש היא "אלה" - בגמטריה 36 הרומזת על 36 הימים שבהם החל משה להגיד את חומש דברים עד יום פטירתו. ופרשיות וילך, האזינו - וזאת הברכה נאמרו ביום האחרון לחייו - ז' באדר, והתוכחות של פרשת כי תבוא ופרשת נצבים נאמרו יומיים לפני פטירתו. וכתב הגאון מוילנא: ספר דברים כולל כל התורה כולה. וחמישה פסוקים ראשונים שבו כוללים כל הספר. ובארבע פסוקים ראשונים - רמ"ח אותיות כנגד רמ"ח מצוות התורה. לעולם שבת שלפני תשעה באב נקראת 'שבת חזון' על שם ההפסדה - 'חזון ישעיהו', ולעולם קוראים את פרשת דברים. אומר רבנו אברהם: נבואת ישעיה היתה במראה ולא בחלום. "חזון ישעיה" חזון היא המדרגה היותר גבוהה במעלת הנבואה. "חזון" בגימטריה = 71 שנתנבא מפי שבעים ואחד אנשי הסנהדרין. ונתנבא בשבעים ואחת לשון (אגדת בראשית יד). למרות שהנביא ישעיה הוא נביא נחמה הוא זה שמוכיח את עם ישראל לשוב בתשובה, ולבסוף מבטיח: "וְאֶשְׁיבָה שְׁפָטִי עִיר הַצֶּדֶק קְרִיָּה כְּבָתְחָלָה אַחֲרֵי כֵן יִקְרָא לָהּ כְּבָרְאֲשָׁנָה וְיַעֲצִיד נְאֻמָּנָה", והדרך לנחמה זו אמר הנביא ע"י צדקה: "צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט תִּפְדָּה וּשְׁבִיָּה בְּצִדְקָה". בב"א. (ברינה יקצורו)

פנינים משלחן מלכים

על הפסוק בפרשתינו: "אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל בעבר ה'רדן במדבר בערבה מול סוף ב'ין פארן וב'ין תפל ול'כן ו'חצרות ו'די ז'הב"

כתב רש"י: "לפי שהן דברי תוכחות ומנה כאן כל המקומות שהקעיסו לפני המקום בהן לפיכך סתם את הדברים והזכירן ברמז מפני כבודן של ישראל."

הנה למרות שהחטאים ידועים ומפורסמים לכל - בכל אופן משה ניהר לא לפרט את החטאים אלא להזכירם אך ורק בדרך רמז (למעט חטא המרגלים וחטא המעפילים). מדהים לראות שוב ושוב, כיצד התורה נזהרת בכבוד הבריות.

בנקודה זו שואל בספר "שיח ומעשה": איזו תועלת יש בתוכחה שטמונה ברמזים אלו, וכי כל בני ישראל "חכמים" שיבינו מה כוונתו של משה רבינו? הרי לתוכחה יש תועלת כדי שלא ישובו על חטאם, ואם זה רק מוזכר ברמז ללא מסקנות. מה הועיל משה בזה?

להבנת העניין נזכיר סיפור: בחור מיישיבת מיר, פנה אל ראש הישיבה מרן הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל, שבועיים לפני סוף זמן הלימודים וביקש רשת לטוס לביתו שבארצות הברית, לאור מצבו של סבו החולה שהולך ומחמיר. הבחור הדגיש: "אני מאוד קשור לסבי וחפץ לבקר, וכיוון שממילא נותרו שבועיים בלבד עד סוף הזמן, יאפשר לי בבקשה ראש הישיבה להקדים את שובי לבית". רבי נתן צבי השיבו ששמירת זמני הלימוד בישיבה היא קודש קודשים, ואף הצורך הגדול של ראיית הסב אינה סיבה לעזוב את הישיבה, ובפרט שהוראת היתר מצדו עלולה חלילה לגרום לבחורים נוספים להורות היתר לעצמם ולעזוב לפני תום הזמן, וקיים חשש לפריצת הסכר... "תמשיך להתמיד עד לסוף הזמן ואולי בזכות זה ישלחו מן השמים רפואה שלמה לסבא", הפטיר ראש הישיבה בחום. הבחור יצא מבית ראש הישיבה, אך לא חזר לבית המדרש אלא לבית הנתיבות... הוא החליט שאת סבו האהוב הוא חייב לראות, והתקשר לביתו להודיע שבעוד בחצי יממה הוא ינחת באמריקה. המטוס נחת. וכשיצא מיועדו, מיהר להדליק את המכשיר הנייד שברשותו, והנה הוא מגלה שהתקבלו מספר הודעות בתא הקולי, היו אלו בני המשפחה שביקשו שיחזור אליהם בדחיפות. הבחור התקשר אל אימו, והוא התחלחל למשמע הבשורה המרה: "את סבא כבר לא תזכה לראות", הודיעה האם בצער, "הוא נפטר לבית עולמו לפני מספר שעות. חיפשתי אותך בדחיפות, מכיוון שסבא ביקש להיטמן בירושלים, ואתה נכדו חביבו שזוכה ללמוד בעיר הקודש, תצטרך לדאוג לסדרי ההלוויה והקבורה...". הבחור, שרק לפני מספר דקות נחת לאחר טיסה מושכת, צריך עתה לעלות שוב למטוס לכיוון הנגד, בחזרה לארץ ישראל. בכל מהלך הטיסה ניצבה מולו דמותו של ראש הישיבה, שליטף את ידו בחום כדי להסביר לו כמה חשוב לשמור על גדרי שמירת הסדרים, וליבו נקפו שלא ציית להוראתו. הלווית הסב יצאה כשמעט מלווים משתתפים בה. והנה, לפתע התרגשות רבה אחזה באנשים כאשר ראו את דמותו של ראש ממלכת התורה, רבי נתן צבי פינקל, מגיע להשתתף בהלוויה. על אף ייסוריו הקשים ואפיסת כוחותיו, יצא רבי נתן צבי ללוות את הנפטר. לאחר סתימת הגולל, פונה ראש הישיבה אל תלמידו ומבקש לומר דבר מה. הוא ניגש ולוחש באוזני תלמידו: "עברה עליך יממה שלמה של טיסות מתישות הלך ושוב, ובוודאי שאתה רעב וחלש מאוד. ביקשתי מבני הבית שיכינו עבורך סעודה דשנה, וכעת אבקש שתבוא עימי לאכול ולנוח?". הבחור סיפר שלכל אורך הנסיעה לבית ראש הישיבה וגם במהלך הסעודה, לא השמיע רבו ולא מילה אחת של תוכחה או טרוניה. אך זו הייתה התוכחה המעולה ביותר! הנהגתו המופלאה של רבי נתן צבי היתה כספר מוסר חי.

זה הטעם שמשנה רבינו העדיף לומר לישראל את דברי התוכחה ברמזים. כי פעמים שבמקרים אלו הדבר חודר יותר ללב ומשנה גם את האדם שמגיע לשמוע מתוך התנגדות. הרי כל מילה הכילה סיפור קשה שהיה בימי המדבר, ואף על פי כן משה רבינו אינו מחדד. הוא מזכיר מבלי לשים מלח על פצעים, ולפעמים זה משפיע יותר מכל תוכחה מפורשת.

חלק מדרשתו של הרב יואל ארזי בעלון 'אור שרה'

בברכת שבת שלום מערכת לב ארי

לע"נ הבחור אריה ז"ל בן דוד וזהבה הי"ו

מערכת שיעורי לב ארי - שיעורים שבועיים לאור הפרשה מפי הרב אריה יוסף שליט"א

מעשה שהיה...

זגג באמצע הלילה \ ספור על מרן כ"ק האדמו"ר רבי שלמה הלברשטאם מבאבוב זיע"א. (מלוקט בשינוי לשון קלים

מתוך 'פניני הצדיקים')

פעם התקשר רבינו באמצע הלילה לזגג וביקשו, שיגיע בדחיפות לביתו, ולא ימתין עד הבוקר, היות שהדבר אינו סובל דיחוי. כשהגיע הזגג לבית, הצביע האדמו"ר על חלון שבור בביתו וביקשו לתקן אותו בדחיפות כעת, עוד בטרם יאיר הבוקר. הזגג התפלא עד מאוד והביע את תמיהתו, על מה ולמה הדחיפות הזו, ומדוע לא יכול היה הרבי להמתין עד הבוקר?! ומדוע נקרא להגיע בשעה מאוחרת זו?! השיב לו הרבי, שיגלה לו טעמו של דבר בתנאי שיבטיח לו, שלא יפרסם את הדברים בחייו, וזאת מכיוון שהזעיקו בשעת לילה מאוחרת, זו ומגיע לו לדעת ולהבין את המניע לכך ואת חשיבות העניין. הזגג הסכים, והרב סיפר את המניע לכך. ואכן, הזגג שמר את הדבר בליבו ופורסם רק לאחר פטירתו של האדמו"ר.

וכך אמר לו הרבי: "כפי הידוע לך, שורר ויכוח השקפתי מסויים ביני ובין ציבור אחר של יראי ה' המונהג על ידי גדולי תורה. והנה באמצע הלילה הרגשתי חבטה עזה בחלון חדרי, ולהפתעתי הרבה הבחנתי באבנים המושלכות לעבר החלון. זריקת האבנים לא פסקה, עד שחלון זה נופץ ונשבר." "חושש אני, חשש ניכר כי משליכי האבנים נמנים על אותו ציבור החולק עליי. וחוששני עוד יותר, שאם החלון יישאר כך, כשהוא מנותץ, עד אור הבוקר, והחסידים שלי יראו זאת, עלולה להתלהט כאן מחלוקת עזה, ומכיוון שברצוני למנוע זאת, קראתי לך עכשיו, באמצע הלילה, ומבקש שתתקן את החלון, שלא יוודע הדבר!"

לאחר התיקון שאל אותו רבינו, כמה הוא רוצה בעד זה, אולם הלה ענה: "איני מבקש כסף, אלא אני מחתן את בני בעוד זמן (וציין את התאריך), ואני מאוד רוצה שהרבי ישתתף בשמחה!", וכך להפתעת משמשיו, שלא הבינו מדוע רבינו רוצה ללכת ל'שבע ברכות' לאדם שאינו מוכר כלל וכלל, השתתף רבינו בחתונה. (מתוך העלון הנפלא 'נועם שיח' - אב"ד סאנטוב שליט"א)

הילולא דצדיקייא

הילולת מרן כ"ק

האדמו"ר

הרב שלמה

הלברשטאם

השני מבאבוב

זצ"ל זיע"א

(א' אב תש"ס)

האדמו"ר הרב שלמה הלברשטאם השני מבאבוב זצ"ל - נולד בשנת ה'תרס"ח לאביו: האדמו"ר בן ציון הי"ד (רבה של העיירה באבוב שבגליציה - פולין, מח"ס 'קדושת ציון'). ולאמו: מרת חיה פראדיל (בתו של הרה"ק ר' שלום אליעזר זצוק"ל הי"ד). היה האדמו"ר השלישי בשושלת חסידות באבוב. את עיקר חינוכו קיבל מאביו. שוחח בערגה והפליג בגודל קדושתם וחכמתם של אביו וסבו הקדוש אשר שאיפתו הייתה לגדול ברוחניות בדרכם. היה ידוע בטוהר לשונו והכל עשה בהצנע לכת. בשנת ה'תרצ"א עבר אביו לטשיבין ומינה את בנו לרבה של באבוב. עזר לאביו בניהול החסידות ובפרט רשת ישיבות באבוב אשר מנתה אז למעלה מ-30 סניפים. לאחר השואה עקר לארצות הברית, שיקם את הריסות באבוב ובנה אותה כחסידות גדולה בעלת מוסדות קהילתיים במקומות רבים בעולם (בארה"ב הקים את המוסדות הבאים: מתיבתא כרם שלמה, ישיבת בני ציון, בית ספר לבנות בנות ציון, קמפ שלווה, מוסדות צדקה וחסד). בישראל הקים את קריית חסידי באבוב בבית ים, ובה ישיבת באבוב המרכזית, תלמוד תורה ובית ספר לבנות. נודע במיוחד כמנהיג שהתרחק ונזכר לברוח מכל נדנד של מחלוקת. הלחין כ-80 ניגונים. לא בכדי נלבי"ע רבינו בראש חודש מנחם אב ה'תש"ס, שהוא יום פטירתו של אהרון הכהן, שהיה אוהב השלום הגדול של העם היהודי. רבנו חי ופעל כ-93 שנים. בנו, כ"ק הרב ר' נפתלי צבי זיע"א מילא את מקומו כאדמו"ר. ת.נ.צ.ב.ה. וזכותו תגן עלינו אמן!.

"הבו לכם אנשים חכמים ונבונים" (א, יג)

העגלה התקרבה והלכה ללודז'. יוסל, בעל חנות הבדים הקטנה, התבונן ממקום מושבו, בין גילי הבדים שמילאו את העגלה, על הנוף הנשקף מולו. הוא לא העלה על דעתו איזו מזימה זומם כנגדו, באותם רגעים ממש, העגלון הגוי. העגלה נכנסה ובאה בשערי לודז' כשהעגלון פנה לפתע ליוסל. "יודע אני בדיוק מה טיבה של סחורתך", אמר לו. האזנתי לשיחתך עם הסיטונאי וממנה למדתי על כל התחכמויותיך נגד החוק. דבר לא יועיל לך – אנחנו נוסעים כעת היישר אל תחנת המשטרה.

יוסל ההמום הופתע ממפגן היושר הפתאומי של העגלון. ברגע הראשון עוד קיווה כי העגלון רק מתלוצץ עמו, אך עד מהרה הבין כי הלה רציני בכוונותיו. אנא, חוס ורחם עליי ועל אשתי וילדיי!, התחנן לפניו יוסל, בידעו כי כשתתחיל המשטרה לפשפש בציציותיו, תימצא כבר העבירה. העגלון לא היה מוכן לפשרות. מעשי הרמייה שלכם, היהודים, פוגעים בכלכלת המדינה, וסוף כולנו, האזרחים הישרים והנאמנים, לשלם על כך את המחיר, אמר בצדקנות. יוסל הוסיף להפציר בעגלון כי יניח לו לנפשו. תחנת המשטרה נראתה כבר ממרחק. רק אז 'התרכך' העגלון והסכים 'לוותר' ליוסל על הסגרתו למשטרה, תמורת... שלוש-מאות רובל. יוסל לא ידע אם לצחוק או לבכות, בארנקו נמצאו באותה שעה רובלים אחדים בלבד. אסכים לקבל ממך גם סחורה בשווי הזה, נהג העגלון נדיבות-לב מרשימה. ערכם של כל הבדים שבעגלה מגיע לסכום הזה בערך, ביטא יוסל את תסכולו, וניסה להקטין את תאבונו של העגלון. אך זה נותר בשלו. יוסל ערך חשבון מהיר בראשו, הוא הבין כי אם יגיעו למשטרה, תוחרם ממנו הסחורה וקרוב לוודאי שהוא יועמד לדין פלילי, בהאשמה כזאת או אחרת. הוא ידע כי ברגע הזה עדיף לו להשאיר את הסחורה בידי העגלון הנוכל ולמלט את נפשו, וכך אמנם עשה. במפח נפש ירד יוסל מהעגלה, אך בכל זאת זכר לרשום את מספרה. בפסעו לאטו, אובד עצות, נצנץ לפתע רעיון במוחו. כעבור שעה קלה התייצב לפני רבה של לודז', רבי אליהו חיים מייזל זצ"ל, שנודע בחכמתו ובחריפותו. רבי אליהו חיים, שעסק באותה שעה בליבון סוגיה הלכתית סבוכה, התפנה לסייע ליוסל המסכן. הוא שלח את שמשו אל השוק, לאתר את העגלון הגנב ולהזמין בדחיפות לביתו, לצורך נסיעה כביכול. השמש מיהר אל השוק, עבר מעגלה לעגלה, ולא מצא את זו שביקש. רק לאחר זמן מה הופיעה העגלה שמספרה תאם את המספר שבידו. השמש פנה אל העגלון והזמין לבית הרב, "נסיעה דחופה". בהגיעם אל בית הרב הזמין השמש להיכנס פנימה. רבי אליהו חיים יצא לקראת העגלון וקידמו בחיוך רחב. שב וסעד את ליבך בינתיים, עד אשר אשלים את הכנותיי, אמר לו. אל תחשוש מביטול זמנך; אף אני יודע להעריך ערכו של זמן, הוסיף. העגלון הוכנס פנימה ולפי הוראת הרב הוגשה לו ארוחה. בינתיים הורה רבי אליהו חיים לשמש, להכניס את העגלה עם הסוס אל החצר האחורית של ביתו ולנעול את השער היטב. העגלון סיים את ארוחתו ויצא החוצה לבדוק את שלום סוסו ועגלתו. לתדהמתו גילה כי אלה נעלמו. פנה לכאן, פנה לשם, אך העגלה והסוס אינם, כאילו בלעתם האדמה. גנבו לי את הסוס והעגלה! החל לצרוח בקולי קולות. למשמע הצעקות יצא אליו רבי אליהו חיים. מה קרה? שאל הרב בנימת דאגה. הארוחה שאכלתי אצלך עלתה לי ביוקר! השיב העגלון הנסער. העגלון התהלך אנה ואנה, כחיה בסוגר. לפתע פרץ בבכי. אנא, תן לי עצה כיצד למצוא את סוסי ועגלתי שהם מקור פרנסתי! פנה אל רבי אליהו חיים, שגם הגויים הכירו בחכמתו הרבה. רבי אליהו חיים נתן בו מבט חודר ואמר: עצה אתה מבקש? ובכן יש לי כזאת בשבילך... מכור את הבדים שגנבת הבוקר מיוסל וקנה בתמורה סוס ועגלה חדשים! דברי הרב נפלו על העגלון כרעם ביום בהיר. מאוד לא נעים לו לפשוט את בגדי הנרדף המסכן ולעטות עליו בגדים של רודף אכזר ורע לב. פניו האדימו והחוורו חליפות. רבי אליהו-חיים לא הניח לו להתעשת. נבל שכמוך! הרים עליו את קולו, כיצד אתה מבקש לעורר את רחמי עליך בשעה שאתה עצמך לא חסת ולא ריחמת על יוסל המסכן, כאשר התחנן אליך שלא תשבור את מטה לחמו?! העגלון נוכח כי הרב מכיר היטב את כל פרטי העושק והבין שאין עוד טעם לנסות להתווכח או להצטדק. רבי, טרם נגעתי בסחורתו של יוסל. היא מונחת בביתי ואני מוכן להחזירה לו בזה הרגע! סימני התרצות נראו על פני רבי אליהו חיים. גש לשוק - הורה לו - שכור עגלה וסוס, והבא לכאן את הבדים שגזלת. בינתיים אנסה גם אני לברר מה עלה בגורל סוסך ועגלתך. כעבור שעה, כשהגיע העגלון בעגלה עמוסה בסחורתו של יוסל, כבר ציפו לו סוסו ועגלתו במקום שבו הניחם בתחילה.

(במשנת הפרשה)

ד"ר מוקדשים לעילוי נשמת מו"ר יפת בן יצחק ז"ל הכ"מ.